Андрійчук, Лідія, і Подзізей, Марія. «Власні назви Білорусі в українському поетичному дискурсі: прагматичний і стилістичний потенціал». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 16, 2022, с. 7–20.
Andriichuk, Lidiia, and Podzizei, Mariia. "Multifunctional Potential of Project-based Translation Activities of School Children Who are Local Dialect Speakers (Regiolect)". *Linguostylistic Studies*, iss. 16, 2022, pp. 7–20.

УДК 373.016:81'243]:811.161.2'282=030.1/9
https://doi.org/10.29038/2413-0923-2022-16-7-20

ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОЄКТНО-ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ – НОСІЇВ МІСЦЕВОЇ ГОВІРКИ

Лідія Андрійчук
Саджавський ліцей Коломийської міської ради Івано-Франківської області, Україна

Марія Подзізей
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

У статті проаналізовано поліфункціональний потенціал проєктно-перекладацької діяльності учнів, які є носіями місцевої говірки (село Саджавка Коломийської ТГ Коломийського району Івано-Франківської області). Простежено те, як копітка щоденна праця в перекладацько-проєктувальній царині на основі автентичних текстів рідного краю, із вкрапленнями авторських неологізмів невимушено й благодатно впливає на розвиток лінгвістичних компетенцій (лексичних, граматичних та фонетичних). Встановлено, що під час такої діяльності сповна розвиваються такі мовленнєві функції, як уміння описувати та інтерпретувати реалії рідної та іншомовної культур; міжкультурно-аналітична; дискусійно-комунікаційна; емпатична.

З'ясовано, що основна перевага залучення здобувачів освіти до проєктно-перекладацької діяльності виявляється в самомотиваційному практико-значущому аспекті юних мовців через її попереднє глибоко продумане планування із вільним застосуванням і вибором тих методів і методик дослідження, які ненав'язливо сприяють розвитку здібностей та інтересів дітей, пробуджують жагу самопізнання й міжкультурного взаєморозуміння.

Ключові слова: лінгвостилістичні аспекти перекладацтва, етнокультура, комунікативна компетентність, збереження культурної спадщини, самомотивація, ETwinning Plus.

MULTIFUNCTIONAL POTENTIAL OF PROJECT-BASED TRANSLATION ACTIVITIES OF SCHOOL CHILDREN WHO ARE LOCAL DIALECT SPEAKERS (REGIOLECT)

Lidiia Andriichuk
Sadzhavskyi litsei Kolomyiskoi miskoi rady Ivano-Frankivskoi oblasti, Ukraine

Mariia Podzizei
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

© Андрійчук Л., Подзізей М., Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022.
Це стаття відкритого доступу на умовах CC BY-NC 4.0

The article highlights the issue of the multifunctional potential of project-based translation activities of schoolchildren who are local dialect speakers (a case study of the materials from the village of Sadzhavka, Kolomyia district, Ivano-Frankivsk region). The author analyzes how daily work on project-based translation into a foreign language influences the development of linguistic competencies (lexical, grammatical, and phonetic) of the students. Using the authentic texts of the native land and the author's neologisms beneficially contributes to improving knowledge. The study has revealed that the project-based translation activity allows the development of such speech functions as the ability to describe and interpret the realities of native and foreign cultures, conduct intercultural-analytical studies, organize discussion and communication, and make the learning process empathic.

It has been found that the main advantage of involving students in project-based translation activities is the formation of their self-motivation via well-thought-out planning and the free use and choice of research methods and techniques. It is a practically-significant aspect of young speakers' language skills development. These activities unobtrusively promote the abilities and interests of children, motivating them for self-discovery and intercultural understanding.

The research findings argue that using the project method to research the folklore heritage of the native region allows the teacher to interest students in the subject, develop their creativity, and strengthen inter-subject connections. Project-based translation activity contributes to the formation of communicative competencies of school children, their linguistic and stylistic analysis skills, and skills in working with oral poetic texts.

Key words: project based translation activity, ethnocultural, dialects, communicative competence, preservation of cultural heritage, self-motivation, eTwinning Plus.

Вступ. Із плином часу українська спільнота втрачає автентичність через різні фактори: урбанізація суспільства, заробітчанство та, як наслідок, еміграція, забуття питомої вузькорегіональної лексики **–** говорів, говірок, діалектів. Віками транслює наш народ через етнокультуру своє бачення світу. Вона відображає систему цінностей, типи поведінки, прагнення та мрії етносу, що населяє певну територію. Переклад фольклору іноземними мовами дозволяє показати світові душу народу, донести його унікальність до світової спільноти, є **актуальним** для розвитку міжнародних та міжкультурних відносин.

Під час урочної (частково) та позаурочної роботи (уповні) з предмету використання методу проєктів для дослідження фольклорної спадщини рідного краю дозволяє педагогу/педагогині зацікавити учнів/учениць предметом, розвивати їхню креативність, посилювати міжпредметні зв'язки. Учні/ учениці мають можливість творчо застосувати набуті знання на практиці, отримати реальний цінний для вироблення життєвих компетентностей результат, виробити навички вдосконалення свого перекладацького лінгвостилю.

Мета дослідження – узагальнити систему роботи, яка сприяє розвитку особистості учня/учениці, формуванню їхнього індивідуального лінгвостилю, національної свідомості, насамперед завдяки перекладацькій діяльності на рівні закладу освіти та представленні своїх напрацювань в міжнародних проєктах, пов'язаних з дослідженням фольклорної автентики;

описати шляхи активізації здобувачів/здобувачок освіти до творчого пошуку, до осмислення мовних засобів іноземної мови, якими вони могли б передати культурно значущі смисли своєї етнокультури. Показати, як через усвідомлення самоідентичності можна зрозуміти культуру іншого народу, залучити учнів/учениць до популяризації української культури та її правікової спадщини в світі.

Мета передбачає реалізацію таких завдань: розкрити ефективність методу проєктів в організації системи роботи на уроках з іноземної мови й поза ними для розвитку індивідуальних лінгвостилістичних особливостей юних філологічно обдарованих особистостей; показати шляхи розвитку комунікативної компетентності через формування умінь і навичок використовувати іноземну мову як інструмент у міжкультурному діалозі.

Об'єкт дослідження – сучасні технології організації роботи з іноземної мови на уроках і в позаурочній діяльності як інструмент лінгвостилістичної комунікації здобувачів/здобувачок освіти для усвідомленого діалогу культур.

Предмет дослідження – власний практикоорієнтований потенціал проєктно-перекладацької діяльності здобувачів освіти через методико-дидактичні персонал-технології.

Для реалізації завдань дослідження використано такі **методи**: теоретичні – аналіз педагогічної, лінгводидактичної літератури щодо уточнення поняття «компетентісний потенціал проєктної діяльності»; узагальнення наукових напрацювань із проблем впливу застосування методу проєктів на формування комунікативної компетентності учнів; обґрунтування життєвокомпетентісного потенціалу методу проєктів; емпіричні – зовнішнє спостереження з метою відстеження особистісного зростання у процесі формування в здобувачів/здобувачок освіти життєвих компетентностей.

Результати дослідження та дискусія. Метод проєктів не є новим явищем у сучасній педагогіці. Він бере початок у 20-х роках минулого століття в США. Українські науковці О. Пєхота, А. Кіктенко, О. Любарська стверджують, що технологія проєк-тування застосовується для розв'язання певної проблеми через використання різноманітних методів навчання та шляхом інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості (*Освітні*).

І. Єрмаков ґрунтовно вивчав компетентнісний потенціал навчальної проєктної діяльності в сучасній українській школі. Він розглядає метод проєктів як «інструмент, який створює унікальні передумови для розвитку ключових компетенцій (соціальних, полікультурних, інформаційних, комунікативних тощо) й самостійності учня в осягненні нового, стимулюючи його природну допитливість і творчий потенціал» (Єрмаков).

Звернення до методу проєктів на етапі творчого застосування мовного матеріалу дозволяє «перетворити уроки іноземної мови в дискусійний, пошуковий клуб, де вирішуються дійсно цікаві, практично

значущі і доступні учням проблеми, приймаючи до уваги особливості культури країни, і по можливості на основі міжкультурної взаємодії» (Олійник, «Використання»).

Залучення учнів/учениць освіти до участі в проєктно-перекладацькій діяльності дозволяє застосовувати лінгвокультурологіч-ний підхід, орієнтуючись на формування в них початкового розуміння законів функціонування й використання мови. Практична діяльність вирізьблює лінгвостилістичні уміння, необхідні для повноцінного спілкування.

Під час мовно-розумової діяльності формується мовна свідомість, комунікативний стиль відповідно до мети спілкування. Перекладаючи фольклорні тексти, юні лінгвісти зацікавлені в підборі лексичного матеріалу (лексем), виражальних мовних засобів, що будуть стилістично доцільними в передачі колориту мови. Розвиток лінгвістичної компетенції підштовхує їх до саморозвитку, самовдосконалення, дає змогу творчо об'єднати теоретичні знання з практичними навичками.

Поліфункціональність проєктно-перекладацької діяльності впливає на формування та розвиток культурних навичок людських взаємин, виконуючи соціальну функцію. Комунікативна та когнітивна функції такого виду діяльності реалізуються через пізнання, вивчення навколишнього світу, поглиблення наявних знань учасника проєкту.

Проєктно-перекладацька діяльність передбачає інноваційний підхід у здобутті освіти, пошук та залучення до дослідницької роботи обдарованих і талановитих із рідної та іноземної філології дітей. Це вагома спонука для виходу за рамки репродуктивного засвоєння знань, розвитку творчої ініціативи, лідерських задатків. Вплив на формування індивідуального лінгвостилю й критичного мислення учнів/учениць є неоціненним. Принцип співпраці та співтворчості сповна реалізується завдяки особистісно зорієнтованому, компетентнісному підходам та сприяє самореалізації здобувачів/здобувачок освіти. Через проєктно-перекладацьку діяльність вони легко й невимушено можуть презентувати набуті знання, практичні уміння й навички, продемонструвати індивідуальний лінгвостилістичний, комунікативний поступ, що є важливою складовою освітнього процесу в сучасній українській школі.

У межах шкільної освіти проблемі перекладу з української на іноземну мову не відводиться належна роль як методу, який дозволяє сформувати білінгвальні вміння для забезпечення індивідуальних навчальних потреб, побудови індивідуальних освітніх траєкторій, які відповідають мотивації пізнавальної діяльності учнів старших класів та вимогам програми. Однак в умовах Нової української школи без методики навчання перекладу вийти на якісно новий рівень у вивченні іноземної мови неможливо. Застосування цієї методики передбачає поетапне формування:

- необхідних знань із теорії перекладу та мови;
- навичок на матеріалі окремих слів, словосполучень, речень;

- умінь на матеріалі текстів різного обсягу (Зінукова).

В умовах навчання в сучасній школі ми не можемо уповні реалізувати всі етапи, оскільки це не передбачено програмою, але спроможні, спираючись на них, вибудувати власну методику навчання перекладу із залученням учнів до позакласної роботи з предмету.

Формування необхідних знань з техніки та теорії перекладу відбувається в ході роботи над автентичними текстами. Учні вже мають деякі вміння та навички: переклад лексичних одиниць при вивченні різноманітних тем, переклад коротких ситуативних діалогів, інформації, яку вони готують в ході вивчення програмового тематичного матеріалу.

Проєкти над вивченням фольклорної спадщини за провідною діяльністю є інтегрованими, оскільки вони включають дослідницьку (пошук матеріалу) та творчу роботу (опрацювання та переклад) і практикоорієнтованими. До проєкту варто залучати учнів різного віку й рівня знань.

Робота над проєктами відбувається в декілька етапів:

- пошук автентичного матеріалу;
- пошук і аналіз інформації про наявність чи відсутність схожого звичаю в англомовних країнах;
- переклад на іноземну мову, що включає в себе чотири етапи роботи з автентичним текстом: орієнтування, сприйняття й розуміння, інтерпретації, реалізації;
- представлення результатів своєї роботи.

На етапі пошуку автентичного матеріалу учні знаходять та відбирають матеріал для перекладу. Наступним етапом є ознайомлення з твором та визначення жанру тексту, поділ його на смислові частини. Фольклорні тексти (веснянки, драничні колядки (колядки, які виконують в процесі обряду драниці, яка побутує тільки в селі Саджавка Коломийської територіальної громади), народні пісні) – безцінні джерела інформації про характер, життєвий уклад, ціннісні критерії односельців. Вони насичені діалектизмами, смисловими значеннями, які близькі та зрозумілі носію місцевої говірки. Так перекладач може більш точно перекладати їх іноземною мовою. Сприйняття й розуміння тексту передбачає складання короткого словничка ужитих лексем, словосполучень чи зворотів, які є діалектними. До таких лексем обов’язково потрібно подати пояснення значення та нюанси вживання. Цей етап також передбачає укладення словника діалектизмів, застарілих слів та лексичних одиниць, які не мають еквівалентів у іноземній мові. Якщо ж працюємо з сучасним авторським текстом, то до інструментарію долучаємо ще й словник авторських слів. Систематизовані за частинами мови слова доповнюємо тлумаченнями зі словника Сучасної української мови.

Наступним кроком є переклад окремих лексем на іноземну мову відповідно до їх приналежності. Користування тлумачними словниками іноземної мови (*Oxford Wordpower Dictionary, Collins Dictionary, Macmillan*

Dictionary) на цьому етапі є вкрай необхідним. Діалектизми та застарілі слова бажано перекладати рідко вживаними чи застарілими словами для передачі автентичності, старовинності текстів. Більшість лексичних одиниць перекладається нейтральними за значенням словами. Переклад цих лексем також стає певним 'каменем спотикання', вимагає від учнів ідентифікувати лексичні одиниці мовлення з розумінням головної інформації висловлювання чи тексту, спонукає уважно читати тексти, аналізувати інформацію та запам'ятовувати випадки вживання багатозначних лексичних одиниць. Складання синонімічних рядів як українською, так і англійською мовою є необхідним, щоб вибрати більш точне слово, яке б відображало задум автора/авторки. Зазвичай лексеми мають кілька тлумачень та по-різному вживаються, і потрібно підібрати найбільш доречну. Працюючи з монолінгвальними словниками, учні запам'ятовують лексику, мимохіть вивчаючи нову. Однак вибір відповідного еквівалента ускладнюється великою кількістю синонімів у іноземній мові, серед яких розрізняють синоніми смислові (відтінки значення, інтенсивність вираження поняття), стилістичні (емоційна забарвленість, вживання в різних стилях мовлення) та фразеологічні. Відповідно до цього поділу підбираємо еквіваленти лексем.

На цьому етапі важливу роль відіграє знання рідної мови, оскільки потрібно проаналізувати текст, визначити типи речень, часові форми, які будуть вживатися в англійському варіанті. Етап інтерпретації тексту передбачає визначення особливостей смислового сприйняття, яке зумовлене стилістикою самого тексту. Наступним кроком є переклад тексту з дотриманням відповідних норм стилістики.

Труднощі виникають через розбіжності мов, позаяк українська – це синтетична мова, а англійська – аналітична, і в ній не вистачає конструкцій та слів для повнозмістового перекладу.

Важливим є етап представлення результатів роботи. Участь у локальних, міжнародних проєктах, пошук можливостей для популяризації місцевої автентики дозволяє дослідити та зберегти культурну спадщину, поширити набуті знання.

Розглянемо один із проєктів – «Живий фольклор» («Living folklore: visualize ancestral heritage for the future generations»), реалізований на платформі Комісії Ради Європи «ETwinning Plus». У його межах учні/учениці Саджавського ліцею здійснили переклад творчих напрацювань та пошуків «Душеписанкування» учнів/учениць Калуського ліцею імені Дмитра Бахматюка.

Задля конкретизації завдань проєкт структурували за кількома міні-проєктами:

- озвучення мультфільму;
- підбір, переклад та виконання веснянки;
- переклад сенканів;
- створення презентації матеріалу в програмі CANVA.

Кожен із міні-проєктів потребував виконання різного рівня складності завдань та кількості учасників/учасниць. Партнерські підходи в роботі з учнями допомогли визначити етапи та терміни реалізації кожного з міні-проєктів. Участь у міні-проєктах добровільна та не передбачала відбору учнів/учениць за певними критеріями: усі юні проєктанти/ проєктантки мали можливість виявити свої здібності та реалізувати творчі нахили.

Міні-проєкт 1. «Озвучення мультфільму»

Завдання міні-проєкту:

- з'ясувати, чи існує англомовний переклад мультфільму «Грицеві писанки»;
- здійснити переклад слів кожного з персонажів;
- підібрати та освоїти програму для обробки відеоматеріалів;
- здійснити озвучення персонажів мультфільму, монтаж, публікування.

Методи роботи над міні-проєктом:

- аналіз та систематизація лексичного матеріалу;
- вивчення технології озвучення відеоматеріалу за допомогою програм з обробки відеоматеріалів.

Це перший серйозний перекладацький, відео- й аудіомонтажний, акторський досвід здобувачів/здобувачок освіти – озвучення українського мультфільму «Грицеві писанки» (1995, режисер А. Трифонов) за мотивами казки Олександра Олеся англійською мовою. Учні/учениці 9 класу об'єдналися в групу з учнями 6 класу та розподілили ролі: перекладачі – 9-класки/-класниці, озвучення та технічна робота – учні/учениці 6-х класів. Дев'ятикласники/дев'ятикласниці склали словничок діалектних слів, зворотів, визначили типи речень та записали слова українською мовою, розподіливши за особами. Складним виявилося завдання щодо підбору англійських еквівалентів слів та фраз, які б не порушували часові рамки висловлювання. Технічну сторону реалізації цього міні-проєкту втілили, використавши знання з інформатики, учні/учениці 6-х класів. Вони підібрали програму для обробки відео, навчилися працювати з нею та озвучили відеоматеріал.

Міні-проєкт 2. «Підбір, переклад та виконання веснянки» здійснили 6-класники/-класниці. Ідея з веснянкою виникла в процесі роботи над озвученням мультфільму, оскільки в ньому звучить інша українська веснянка.

Завдання проєкту:

- вибір веснянки для перекладу;
- переклад веснянки;
- виконання веснянки та зйомка відео;
- закінчення озвучення мультфільму.

Методи роботи над міні-проєктом:

- пошуковий;

- практичний (послуговування відповідним лексичним та лексикографічним матеріалом, монтаж відео, його озвучення).

Перш за все, задля збереження місцевого фольклору ми вибрали для перекладу веснянку-гаївку, яка виконувалася на Великдень біля церкви. Це фольклорне дійство в нашому селі вже, на жаль, не відбувається, та ще живе в пам'яті односельців. Наступний крок – порівняння традицій святкування Великодня, приходу весни в Україні та Великобританії. Пошук інформації спонукав учнів/учениць до висновку, що слова 'гаївка' та 'веснянка' не мають еквівалентів у англійській мові, позаяк нема схожого культурного дійства в традиціях англомовних країн. Найбільш доцільно здійснити переклад цих слів за допомогою транскодування, пояснивши їх значення в покликаннях під основним текстом, оскільки словосполучення 'spring song', 'Easter song', 'spring dance' не відображають їх глибинного значення в українському фольклорі. Ці транслітеровані слова привертають увагу іншомовного читача чи слухача й передають автентичне звучання української мови. 'Гаївка' – 'haivka' з наступним поясненням: «haivka – 1) a traditional dance which Ukrainians perform meeting spring; 2) a song which is performed while dancing haivkas».

Слово 'гаївка' означає і пісню, і танець, тому перекладаючи перший рядок наступного фольклорного зразка 'пішли би нам гаївки', вирішили за краще передати їх словосполученням 'dance haivkas' – 'танцювати гаївки', оскільки фраза на місцевому діалекті означає 'легко та весело танцювати гаївки'.

Часто для збереження ритміки перекладеного іноземною мовою автентичного тексту використовуються слова, яких немає в початковому тексті. Вони не змінюють змісту, тільки уточнюють чи додають барв. Таким чином, задля збереження ритміки веснянки та акцентування на слові 'дівчина', додали прикметник 'nice' до слова 'girl'. Така ж сама ситуація із словосполученням 'всім святим', яке поширене займенником 'our'.

Демінутиви 'раненько', 'личенько', 'біленько', 'швиденько' вживаються для підсилення емоційності української мови, позитивної емоційної оцінки дій, але англійських еквівалентів вони не мають. Вдавшись до тлумачного словника української мови, вирішили акцентувати увагу на часі дії, яка відбувалась рано-вранці (прислівник 'раненько' має значення – 'у досить ранній час') (*Словник української*) – 'in the morning earlier'. Слова 'face' та 'quick' не мають демінутивного відтінку та є стилістично нейтральними словами в англійській мові. Однак вживання прислівника 'quick' (adverb (informal) quickly) (*Oxford* 581) з прикметником 'pretty' підсилює значення та означає 'досить швидко' (*Collins*).

Окремо виділимо словосполучення 'вмию личенько біленько'. Слово 'біленько' вжите в значенні 'чисто, гарно'. Прислівник 'гарно' можна перекласти словом 'prettily', зберігши значення та емоційне забарвлення подвійним вживанням: «And wash my face prettily, prettily».

У контексті автентичного тексту є слова, які не перекладаються прямозначеннєво. Наприклад, ‘сама’ не означає ‘одна’ чи ‘самотня’, а вказує на самодостатність особистості, як-от:

Сама піду до церкви швиденько / I will go to the church pretty quick
Та все собі парами, парами / And all birds have sweethearts, sweethearts

Слово ‘пара’ (у значенні присудка ‘пара’ – ‘такий, що годиться іншому в подружжя’ (*Словник української*) переклали словом ‘коханий’ (іменник) ‘sweetheart’ (1. spoken, used for talking to someone who you love / розмовне, використовується для звертання до коханої людини; 2. old-fashioned, our girlfriend, or your boyfriend / застаріле, твоя кохана, чи коханий) (*Macmillan*).

Переклад автентичних творів часто супроводжується пошуком перифразу або його комбінованої модифікації. Приклади перифразу можна знайти в роботі Т. Харламової: ‘яйце-райце’ – ‘Magic egg’. Т. Харламова наводить переклад слова ‘писанка’ як ‘coloured egg’. Однак ми вважаємо цей переклад неточним, оскільки втрачається величне значення писанки як символу відродження життя. Словосполучення ‘кольорове яйце’ нівелює значення писанки для українського народу. Переконані, що переклад англійською як ‘Easter egg’ є більш відповідним.

У результаті ми отримали текст:

Пішли би нам гаївки, гаївки – Не стає нам дві дівки, дві дівки.	We would dance haivkas, haivkas – But we need two girls more, two girls more.
Ми гаївки підемо, підемо – Дві дівчини знайдемо, знайдемо.	We will dance haivkas, haivkas – And we will find two nice girls, two nice girls.
Ой встану я в неділю раненько Та вмию я личенько біленько,	I will wake up on Sunday earlier And wash my face prettily, prettily,
Та вмию я личенько біленько Сама піду до церкви швиденько.	And wash my face prettily, prettily I will go to church pretty quickly.
Помолюся Богові, всім святим, Щоби мені гріхи відпустив.	I will pray to God and all our saints. I hope he will forgive me all my sins.
Летять пташки горами, горами Та все собі парами, парами.	Birds fly over mountains, mountains And all birds have sweethearts, sweethearts.
А я бідна гадаю, гадаю, Що я пари не маю, не маю.	But I'm grieving, grieving deeply For not having a dear, dear friend.

Треба пару шукати, шукати, Аби біди не знати, не знати.	My love must be found right now, now Not to let misfortunes come, come.

Проєктантка навчилася користуватися тлумачним словником англійської мови, визначати застарілі слова та знаходити відповідники в англійській мові, зрозуміла важливість дотримання ритміки народнопісенного твору. Звичайно, допомога педагогині в цьому випадку була необхідною. Під час опрацювання веснянки залучено до проєкту вчителя музичного мистецтва, оскільки потрібно було відкоригувати техніку виконання пісні. Запис відеоматеріалу здійснили учні/учениці, використовуючи смартфони. Отже, виконання одного проєкту спонукає до створення й реалізації іншого, невимушено виявляючи приховані природні таланти та обдарування вихованців.

Міні-проєкт 3. «Переклад сенканів»

Завдання міні-проєкту:

- ознайомлення з творчим доробком учнів Калуського ліцею імені Дмитра Бахматюка;
- переклад сенканів та інформаційного проєктного матеріалу.

Методи роботи над міні-проєктом:

- аналіз та систематизація лексичного матеріалу;
- практичний (послуговування відповідним лексичним та лексикографічним матеріалом).

Переклад сенканів та інформаційного проєктного матеріалу став найбільш складним випробуванням для учнів. Інформаційний матеріал – це текст-повідомлення про певні факти чи події і він не є складним для перекладу. Сенкани – це вірш, насичений авторськими словами (*Словник.ua*).

Перш за все, учні/учениці уклали словничок авторських слів та написали пояснення-значення до кожного з них. Опісля вони підшукали синоніми відповідно до тлумачень, якими могли б замінити авторські слова, оскільки таких новостворених слів (оказіоналізмів) немає в українсько-англійському словнику. Отже, для перекладу коротких віршованих текстів потрібно було витлумачити значення окремих слів українською мовою, знайти синоніми їх та перекласти англійською мовою.

Авторські неологізми – семантичні інновації, які збагачують нашу мову й роблять її більш точною, милозвучною, досконалою. Найскладніше в перекладі авторських неологізмів – це з’ясувати значення слова, зважаючи на його структуру, щоб підібрати еквівалент в англійській мові. Спосіб перекладу – описовий, що є подекуди приблизним. Ми починаємо переклад із підбору синонімів до авторських слів в українській мові. Наступним кроком є підбір лексем іноземної мови відповідно до їх семантики.

У словах, наведених нижче, перекладено їх частинки, оскільки витлумачили, як ‘квітує душею’ та ‘творить душею’, порівняймо:

‘душеквітує’ – ‘Blooms with the soul’,

‘душетворить’ – ‘creates with the spirit’.

За таким же вищезгаданим принципом перекладено й такі лексеми-новотвори:

‘барвограє’ – ‘plays with colours’

‘барвожиття’ – ‘Colourful life’.

Цікаво було працювати з рідко вживаною власне українською лексемою ‘прединво’ – The strangest miracle, де префікс пре- вжито через те, що вона в своєму первісному вигляді належала до групи якісних прикметників для вираження найвищого ступеня ознаки. Однак тут ми маємо іменник, який означає ‘найдивніше диво’ чи ‘переддиво’.

Писанка	Easter egg
Надзвичайна. Дивовижна.	Extraordinary, amazing.
Прикрашає. Символізує. Тішить...	Decorates, symbolizes, entertains…
Милує око кожної людини.	Pleases the eye of everybody.
Яйце-райце...	Magic egg
Писанка	Easter egg
Магічна. Атмосферна	Magic, atmospheric
Веселить. Величає. Іскрить	Amuses, glorifies, sparkles.
Диво щастисяйне, око тисячоліть...	Happy miracle is the eye of the milleniums.
Всесвіт	Universe
Писанка	Easter egg
Символічна. Казкова.	Symbolic, fabulous
Чарункує. ласкавить. манить...	Charms, caresses, entices.
Осяює серце кожного дитяти Божого.	Illuminates the heart of every child of God.
Сонце	Sun
Писанка	Easter egg
Весела. Благовісна	Cheerful, carries the good news.
Манить. Надихає. Ощасливлює	Entices, inspires, makes happy.
Творчосиліємо з нею	We create with it.
Віковічна	Eternal
Писанка	Easter egg
Фантастична. Життєдайна.	Fantastic, vital
Сміється. Зігріває. Розважає.	Smiles, warms up, entertains.
Символ вічно юної України...	The symbol of eternally young Ukraine
Радість	Joy

Писанка Неповторна. Замрійна. Зачаровує. Приголомшує. Барвограє Магічний символ України... Барвожиття...	Easter egg Unique, dreamy Fascinates, stuns, plays with colours. It is the magical symbol of Ukraine. Colourful life
Писанка Неповторна. Символічна Зачаровує. Прикрашає. Милує Символізує свята весни. Красуня	Easter egg Unique, symbolic Charms, decorates, caresses. It symbolizes the feast of Spring. Beauty
Писанка Витончена. великодня. Душеквітує. Духотворить. Освячує... Благодатніємо нею у святковий день Предиво	Easter egg Graceful, Easter Blooms with the soul, creates with the spirit, sanctifies. We are filled with grace on the feast day. The strangest miracle
Писанка Квітуча, заворожлива Сяє, майоріє, фантазує... Заливає сонцем великодня душі... Оберіг	Easter egg Flowering, exciting Shines, flickers, dreams… Floods Easter souls with sunbeams. Amulet
Писанка Чарівна, неймовірна Ощасливлює, прикрашає, приголомшує... Неповторне багатство України! Щастячко	Easter egg Charming, incredible Makes happy, adorns, stuns ... Unique wealth of Ukraine! Happiness

Міні-проєкт 4. «Створення презентації матеріалу в програмі CANVA»

Завдання міні-проєкту:

- освоїти програму CANVA;
- доповнити презентацію, створену авторами проєкту «Душеписанкування».

Методи роботи над міні-проєктом:

- практичний (робота з програмою);
- аналіз.

Останнім міні-проєктом, який став завершальним етапом роботи над «Душеписанкуванням» проєкту «Живий фольклор» стало доповнення презентації матеріалами роботи юних проєктантів Саджавського ліцею.

Роботу виконали учні/учениці 9-го класу. Спочатку вони ознайомилися з програмою для створення презентацій CANVA та навчилися працювати з нею. Наступним кроком став аналіз уже представленої роботи калуських друзів та визначення стильового спрямування. Доповнення презентації матеріалами власних досліджень та ознайомлення з готовим продуктом стало завершенням роботи над «Душеписанкуванням».

Висновки. Проєктна діяльність сприяє формуванню інтересу школярів/школярок до поглибленого вивчення рідної і чужої мов. Перекладаючи фольклорний текст, учні/учениці виявляють зацікавленість до пошуку найбільш відповідного за семантичним значенням слова, добору засобів передачі художніх особливостей вузькорегіонального (з частотним використанням діалектизмів) тексту чи з вкрапленнями авторських неологізмів. До того ж вони вчаться послугуватися різними видами словників. Ці вміння вибудовуються під час проєктно-дослідницької роботи, оскільки вони такі ж важливі, як і вміння використовувати навчальні підручники та довідкові матеріали.

Працюючи з автентичними текстами для перекладу, здобувачі/ здобувачки освіти вчаться концентрувати увагу на лінгвостилістичних деталях, на смислових навантаженнях окремих лексем як рідної, так й іноземної мов. Ознайомлення інших етносів із надбаннями фольклору українського народу уможливлює успішність міжкультурного діалогу. Проєктно-перекладацька діяльність сприяє формуванню комунікативних компетенцій і лінгвостилістичних умінь та навичок роботи з уснопоетичними текстами.

Список використаної літератури

Гончаренко, Семен. *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь, 1997.

Єрмаков, І. «Компетентнісний потенціал проектної діяльності». *Проектна діяльність у школі*. Київ: Шкільний світ, 2006, с. 5–18.

Зінукова, Наталія. «Типологія вправ для формування фахової компетентності в усному послідовному професійно орієнтованому перекладі». *Науково-методичний журнал «Іноземні мови»*, № 4 / (96), 2018, с. 26–36.

Корунець, Ілько. *Вступ до перекладознавства*. Вінниця: Нова Книга, 2008.

Олійник, Ірина. «Використання методу проектів на уроках англійської мови». *Профтехосвіта*, № 10 (46), 2012, с. 29–33.

Освітні технології, за ред. О. М. Пєхоти. Київ: АСК, 2002.

Словник української мови, за ред. І. К. Білодіда. В 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

Словник.ua. Портал української мови та культури. URL: https://slovnyk.ua/index.php?swrd

Харламова, Тетяна. *Відтворення фольклорних компонентів при перекладі народних казок*. URL: https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/12118?mode=full.

Oxford Wordpower Dictionary. 3rd ed.: Oxford University Press, 2006.

Collins Dictionary. URL: https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english

Macmillan Dictionary. URL: https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british.

References

Honcharenko, Semen. *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk*. Kyiv: Lybid, 1997.

Yermakov, I. "Kompetentnisnyi potentsial proektnoi diialnosti". *Proektna diialnist u shkoli*. Kyiv: Shkilnyi svit, 2006, pp. 5–18.

Zinukova, Nataliia. "The typology of exercises for teaching professional consecutive interpreting". *The scientific and methodological journal "Foreign Languages"*, no 4 / (96), 2018, pp. 26–36.

Korunets, Ilko. *Vstup do perekladoznavstva*. Vinnytsia: Nova Knyha, 2008.

Oliinyk, Iryna. "Vykorystannia metodu proektiv na urokakh anhliiskoi movy". *Proftekhosvita*, no 10 (46), 2012, pp. 29–33.

Osvitni tekhnolohii, edited by O. M. Piekhota. Kyiv: ASK, 2002.

Slovnyk ukrainskoi movy, edited by I. K. Bilodid. 11 vols. Kyiv: Naukova dumka, 1970–1980.

Slovnyk.ua. Portal ukrainskoi movy ta kultury. slovnyk.ua/index.php?swrd

Kharlamova, Tetiana. *Vidtvorennia folklornykh komponentiv pry perekladi narodnykh kazok*. er.nau.edu.ua/handle/NAU/12118?mode=full

Oxford Wordpower Dictionary. 3rd ed.: Oxford University Press, 2006.

Collins Dictionary. www.collinsdictionary.com/dictionary/english

Macmillan Dictionary. www.macmillandictionary.com/dictionary/british.

Стаття надійшла до редколегії 17.04.2022